

Vergaderjaar 2007–2008

31 200 X

Vaststelling van de begrotingsstaten van het Ministerie van Defensie (X) voor het jaar 2008

Nr. 138

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN DEFENSIE

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 23 juni 2008

Inleiding

In augustus 2007 heeft een mannelijke militair van de Koninklijke luchtmacht aan de Luchtmacht Commissie Gelijke Behandeling (CGB) verzocht te beoordelen of het Ministerie van Defensie onderscheid op grond van geslacht heeft gemaakt bij de arbeidsvoorwaarden door hem op zijn aanvraag niet vrij te stellen van uitzending voor militaire operaties in het buitenland. Vrouwelijke militairen kunnen wel worden vrijgesteld, als zij kinderen hebben jonger dan 5 jaar en mannelijke militairen niet. De CGB oordeelt dat Defensie een verboden onderscheid heeft gemaakt ten opzichte van de betrokken militair. Dit oordeel van 14 mei 2008 (afschrift gevoegd)¹ wordt enigszins genuanceerd door de tevens gedane aanbevelingen.

Met deze brief wil ik u nader informeren over het oordeel van de CGB en mijn appreciatie van dat oordeel.

Oordeel CGB

Door Defensie is aangegeven dat het vrijstellingsbeleid voor vrouwelijke militairen een combinatie is van twee verschillende overwegingen, die afwijking van het verbod op onderscheid op grond van geslacht toestaan. Ten eerste de bescherming van de vrouw, vooral in verband met zwangerschap en moederschap en ten tweede voorkeursbeleid met het oog op werving en behoud van vrouwelijke militairen. De CGB heeft beide aspecten beoordeeld.

Bescherming van de vrouw

Een uitzondering op het verbod tot onderscheid op grond van geslacht is mogelijk, waar het gaat om de bescherming van de vrouw, vooral in verband met zwangerschap en moederschap. Omdat niet de gehele periode van vrijstelling ziet op de bescherming van de vrouw, stelt de CGB

¹ Ter inzage gelegd bij het Centraal Informatiepunt Tweede Kamer.

dat geen beroep kan worden gedaan op enkel deze uitzonderingsmogelijkheid.

Omdat de vrijstelling ook te maken heeft met voorkeursbeleid, heeft de CGB ook hiernaar gekeken.

Voorkeursbeleid

De CGB is van oordeel dat het vrijstellingsbeleid van uitzendingen vergelijkbaar is met voorkeursbeleid bij toegang tot de arbeid. Dit betekent dat op grond van jurisprudentie aan 4 voorwaarden moet worden voldaan om sprake te zijn van een gerechtvaardigde afwijking van het verbod tot onderscheid. Het oordeel van de CGB wordt per voorwaarde besproken.

1. Achterstandspositie

Er moet sprake zijn van een aanzienlijke ondervertegenwoordiging van vrouwelijke militairen. De CGB stelt dat aan deze voorwaarde is voldaan.

2. Geschiktheid

De effectiviteit van het middel en daarmee de geschiktheid, is nooit gemeten. De CGB is van oordeel dat daarom niet aan deze voorwaarde is voldaan en beveelt aan om een onderzoek in te stellen naar de effectiviteit van het vrijstellingsbeleid.

3. Proportionaliteit

De CGB is van mening dat voldoende is onderbouwd en aannemelijk gemaakt dat, bij een gelijkblijvende bezetting, de operationele inzetbaarheid in gevaar komt, als aan alle militairen, vrouwelijke en mannelijke, met jonge kinderen vrijstelling van uitzending wordt verleend. In de thans bekende omstandigheden, leidt dat tot het oordeel dat het beleid proportioneel is.

4. Kenbaarheid

Het voorkeursbeleid moet bekend en herkenbaar zijn. Dit is niet het geval bij Defensie.

Tot slot geeft de CGB ook aan dat een voorkeursbeleid in beginsel tijdelijk is en dat Defensie daarom verplicht is te onderzoeken of alternatief beleid mogelijk is, waarbij geen of minder onderscheid op grond van geslacht wordt gemaakt. Het is de CGB bekend dat Defensie studeert op beleid waarbij mannen en vrouwen gelijk, of minder ongelijk, worden behandeld.

Appreciatie

Het oordeel van de CGB, de hieraan gekoppelde aanbevelingen en de overwegingen, die hieraan ten grondslag liggen, bevestigen voor mij nog eens de noodzaak van de al in gang gezette aanpassing van het vrijstellingsbeleid, waarbij, zoals de CGB het verwoordt, mannen en vrouwen gelijk, of minder ongelijk, worden behandeld. De aanbevelingen worden daarom overgenomen. Er zal een onderzoek worden gehouden naar de effecten op het gebied van werving en behoud van het vrijstellingsbeleid voor vrouwelijke militairen. Ook het onderzoek naar een aanpassing van het beleid (gelijk of minder ongelijk) wordt voortgezet. Dit laatste heeft direct te maken met de beraadslagingen in de Tweede Kamer over ditzelfde onderwerp, onder andere naar aanleiding van mijn brief van 20 september 2007 (Tweede Kamer, vergaderjaar 2007–2008, 31 200 X,

nr. 6), de motie van de leden Voordewind en Van der Staaij (Tweede Kamer, vergaderjaar 2007–2008, 31 200 X, nr. 63) en het Actieplan Werving en Behoud van 4 april 2008 (Tweede Kamer, vergaderjaar 2007–2008, 31 243, nr. 8). Bij de bespreking van het Actieplan Werving en Behoud is met u afgesproken, dat u 15 oktober 2008 nader wordt geïnformeerd over de stand van zaken en oplossingen van en voor de diverse punten uit het Actieplan, waaronder vaders met jonge kinderen.

Tussenliggende periode

De studie naar een aanpassing van het beleid zal worden voortgezet. Dit zal enige tijd vergen. Voor de tussenliggende periode zal ik meer bekendheid aan het vrijstellingsbeleid laten geven en leidinggevendenden laten instrueren, dat bij elke uitzending meer en uitdrukkelijk aandacht moet worden besteed aan de aspecten, die ik al heb aangegeven in mijn brief aan de Tweede Kamer van 20 september 2007 betreffende vrijstelling van vaders met jonge kinderen (Tweede Kamer, vergaderjaar 2007–2008, 31 200 X, nr. 6), namelijk het goed en tijdig informeren van militairen over de aanwijzing voor een uitzending, maatwerk bij een functietoewijzing, het meewegen van de persoonlijke situatie en de financiële bijdrage voor extra zorgvoorzieningen tijdens een uitzending.

De staatssecretaris van Defensie,
J. G. de Vries